

SUBROGACIJSKA TUŽBA OSIGURATELJA

VISOKI TRGOVAČKI SUD
REPUBLIKE HRVATSKE

Presuda br. VI Pž-4020/94-2 od 6. veljače 1996.

Vijeće: mr. Andrija Eraković, Viktorija Lovrić,
prof.dr.Branko Jakaša

Krađa tereta nije za prijevoznika nepredvidiv događaj, posebice u ratnom razdoblju. Okolnost da je prijevoznik povjerio prijevoz trećoj osobi ne oslobađa ga odgovornosti prema osiguratelju koji ga tuži na temelju svojeg prava subroacije.

Tvrtka "Elektroda Elmech" iz Zagreba i prijevoznik, tvrtka "Lujotrans" iz Zagreba, sklopili su ugovor o prijevozu tereta. Prijevoz se trebao izvršiti u drugoj polovici rujna 1991. kroz tada ratom zahvaćeno područje.

Za vrijeme prijevoza došlo je do prepada i krađe tereta. Tvrtka "Croatia osiguranje" d.d., Filijala transporta i kredita Zagreb nadoknadi-la je štetu vlasniku tereta u iznosu od 864,02 Kn iz ugovora o prijevozu, pa regresnom tužbom ustaje protiv tuženika - prijevoznika, cijeneći da je upravo prijevoznik odgovoran za nastalu štetu.

Tijekom postupka tuženik je istaknuo prigovor promašene pasivne legitimacije uz obrazloženje da nije bio prijevoznik u konkretnom poslu nego je to bio potprijevoznik F.H. iz Konjica, a do štete je došlo iz uzroka koji se nije mogao predvidjeti niti izbjeći niti otkoniti. Po ocjeni prvostupanjskog suda neosnovan je prigovor promašene pasivne legitimacije, dok je u cijelosti osnovan tužbeni zahtjev. Tužitelj se pritom poziva na odredbu čl.931.st.1. Zakona o obveznim odnosima, te daljnje odredbe koje se tiču ugovora o osiguranju kao i na odredbe Zakona o obveznim odnosima koji se tiču ugovora o prijevozu robe. Po ocjeni suda nesporno je da je do štete došlo uslijed ratnih operacija odnosno pobuna, pa je tužitelj osnovano naknadio štetu svojem osiguraniku. Kako je tužitelj naknadio štetu osiguraniku na njega je temeljem odredbe čl.939.st.1. Zakona o obveznim odnosima prešlo pravo potraživati naknadu štete od štetnika, a iz ugovora o prijevozu - tovarni list broj 003165 proizlazi da je platitelj prijevoza tuženik pri čemu nije popunjena rubrika prijevoznik. Sud je oci-

jenio da je upravo tuženik bio prijevoznik po tovarnom listu. Činjenica da je tuženik angažirao potprijevoznika nije od značanja za rješenje ovoga spora.

Zbog svega navedenog prvostupanjski sud je, ocijenivši da je tuženik kao prijevoznik odgovoran za nastalu štetu, tužbeni zahtjev usvojio i naložio tuženiku "Lujotrans" da isplati tužitelju "Croatia osiguranje" d.d. iznos od 864,02 Kn s pripadajućom kamatom i parničnim troškovima.

U obrazloženju presude sud ističe da se vrijeme prijevoza nije radilo ni o kakvim nepredviđenim okolnostima jer se radi o drugoj polovici rujna 1991. godine, kada je bilo realno očekivati mogućnost prepada i pljački robe iz vozila posebno na relaciji kojom je tuženik robu prevezio. Zato ne može tuženik kao prijevoznik biti oslobođen odgovornosti za nastalu štetu, nego je naprotiv tuženik odgovoran za štetu sukladno odredbi čl.671.st.1. Zakona o obveznim odnosima i čl.92. i 93. Zakona o ugovorima o prijevozu u cestovnom prometu.

Odluka o trošku postupka donijeta je pozivom na odredbu čl.154.st.1. Zakona o parničnom postupku.

Pravovremenom žalbom ovakvu presudu pobija tuženik iz svih žalbenih razloga iz čl.353. Zakona o parničnom postupku. Po ocjeni žalitelja nisu provedeni svi potrebni dokazi, pa tako nije saslušan svjedok predložen po tuženiku na okolnost da je u konkretnom slučaju tuženik angažirao prijevoznika tj. bio posrednik. Razlozi o odlučnim činjenicama su proturječni i to jer je prvostupanjski sud kao nesporno uzeo da je do nastanka štete došlo uslijed kaznenog djela da bi kasnije ocijenio da je do štete došlo zbog ratnih operacija. Zbog nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja te pogrešne ocjene o postojanju aktivne i pasivne legitimacije pogrešno je primijenjeno i materijalno pravo. Sud u obrazloženju ispravno navodi da je na tužitelja temeljem odredbe čl.939.st.1. Zakona o obveznim odnosima prešlo pravo potraživati naknadu štete od štetnika, ali u konkretnom slučaju tuženik nije odgovoran za štetu. Bilo da je riječ o šteti nastaloj zbog kaznenog djela ili zbog ratnih operacija svakako se radi o stranim uzrocima koji se nisu mogli predvidjeti ni izbjeći ili otkloniti. Nije jasno temeljem čega prvostupanjski sud izvodi zaključak o realnim mogućnostima za prepad na spomenutom pravcu kada na tu okolnost nisu provedeni nikakvi dokazi. Zato predlaže da drugostupanjski sud ukine pobijanu presudu i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovni postupak odnosno presudu preinači i usvoji tužbeni zahtjev, a tužitelja obveže na naknadu snošenja troškova postupka ujedno s troškovima žalbe.

Odgovor na žalbu nije podnijet.

Drugostupanjski sud je zaključio da žalba nije osnovana.

Ispitujući pobijanu prvostupanjsku presudu u granicama razloga iz

žalbe i pazeći po službenoj dužnosti na apsolutno bitne povrede odredaba parničnog postupka i na pravilnu primjenu materijalnog prava, ovaj sud nalazi da u prvostupanjskom postupku nije počinjena ni jedna od apsolutno bitnih povreda odredaba postupka pa ni ona na koju ukazuje žalitelj. Pravilno je prvostupanjski sud utvrdio sve pravno relevantne činjenice te pravilno donio pobijanu odluku iako se pritom pogrešno pozvao na odredbe preuzetog Zakona o obveznim odnosima. Predmet tužbenog zahtjeva jeste naknada štete iz ugovora o prijevozu obavljenom na području tadašnje socijalističke federativne Republike Jugoslavije pa su se na odnose stranaka iz ugovora o prijevozu u to vrijeme primjenjivale odredbe Zakona o ugovorima o prijevozu u cestovnom prometu (Službeni list SFRJ broj 2/74 i 83/87) koji nije preuzet u pravni sustav Republike Hrvatske, ali se i dalje primjenjuje na one obvezne odnose koji su nastali prije osamostaljenja Republike Hrvatske. Prema odredbi čl.93. navedenog Zakona prijevoznik odgovara za gubitak ili oštećenje stvari, te za štetu što nastane zbog zakašnjenja u prijevozu i predaji stvari primatelju osim ako dokaže da je šteta nastala zbog radnje ili propusta korisnika prijevoza, svojstava stvari ili nekih drugih uzroka koji se nisu mogli predvidjeti, izbjeći ili ukloniti. U konkretnom slučaju u sporu se pojavilo više pravnih problema, a to je pitanje aktivne legitimacije tužitelja, pasivne legitimacije tuženika kao i pitanje eskulpiranja od odgovornosti za nastalu štetu. Pravilno je prvostupanjski sud odbio prigovor promašene aktivne legitimacije tužitelja. Nije sporno da je pošiljatelj robe u transportu "Elektroda Elmech" iz Zagreba, Radnička cesta Đure Đakovića 53 niti da je njegov osiguravatelj upravo tužitelj "Croatia osiguranje" d.d. Filijala transporta i kredita Zagreb. Nitko tijekom postupka i ne spori da je postojala generalna policia 241111, te policia za osiguranje konkretne robe temeljem koje je pošiljatelj zatražio naknadu štete od "Croatia osiguranja" d.d. Zagreb. Prema odredbi čl.939. Zakona o obveznim odnosima isplatom naknade iz osiguranja prelaze na osiguratelja po zakonu do visine isplaćene naknade sva osiguranikova prava prema osobi koja je po bilo kojoj osnovi odgovorna za štetu. Zato je upravo tužitelj kao osiguratelj robe u transportu, koji je pošiljatelju naknadio štetu, aktivno legitimiran štetu potraživati od osobe odgovorne za nastanak štete. Pravilno je po ocjeni ovoga suda prvostupanjski sud odlučio i kada je odbio prigovor promašene pasivne legitimacije. Tuženik tvrdi da u konkretnom slučaju nije sam izvršio prijevoz nego je prijevoz povjerio pravnoj osobi PP "Šamir" iz Konjica pa je prijevoz obavljen po vozaču F.H. Tuženik ne spori da je upravo on angažirao prijevoznika, a prema odredbi čl.95. Zakona, prijevoznik odgovara za štetu što je uzrokuju osobe koje prema njegovom nalogu rade na izvršenju prijevoza. Odredba ovoga članka odnosi se i na druge prijevoznike kojima se prijevoznik koristi za prijevoz stvari, te na osobe koje prema nalogu drugih prijevoznika rade na

prijevozu. Kako tuženik sam tvrdi da nije obavio prijevoz svojim vozilima nego je za to angažirao prijevoznika sa sjedištem u Konjici, to prema naprijed citiranoj odrebi tuženik je upravo pasivno legitimiran u sporu za naknadu štete iz prijevoza. Prema odredbi čl.92. istoga Zakona prijevoznik je odgovoran za gubitak ili oštećenje stvari koje preuzme na prijevoz i to od trenutka preuzimanja stvari na prijevoz do njezine predaje primatelju, te za štetu što nastane zbog zakašnjenja po prijevozu i predaji stvari primatelju. Prema čl. 93. prijevoznik odgovara za gubitak ili oštećenje stvari, te za štetu što nastane zbog zakašnjenja u prijevozu i predaji stvari primatelju, osim ako dokaže da je šteta nastala zbog radnji ili propusta korisnika prijevoza, svojstava stvari ili nekih drugih uzroka koji se nisu mogli predvidjeti, izbjeći ili ukloniti. Od svih navedenih eskulpirajućih razloga tuženik ukazuje na činjenicu da je do gubitka stvari u prijevozu došlo zbog prepada na cesti od nepoznatih osoba te oduzimanja stvari što po ocjeni ovoga suda ne predstavlja eskulpirajući razlog. Razlog bi morao biti nepredvidiv da bi se prijevoznik mogao eskulpirati, a po ocjeni ovoga suda krađa robe na cesti nije nepredvidiv razlog nego je to okolnost koja se i u mirnim vremenima može dogoditi, a pogotovo u ratnom razdoblju u područjima zahvaćenim ratnim operacijama, pa je preuzimajući robu na prijevoz ukalkulirao i rizik prijevoza i odgovora za štetu koja tijekom prijevoza nastane.

Imajući u vidu naprijed navedene razloge ovaj sud smatra da je prvostupanjski sud pravilno odlučio kada je obvezao tuženika da naknadi tužitelju nastalu štetu. Kako među strankama nije sporna visina štete, a osnovu štete je tužitelj dokazao, to je po ocjeni ovoga suda pravilno prvostupanjski sud odlučio kada je tuženika obvezao na naknadi štetu tužitelju u ukupno utuženom iznosu.

Imajući u vidu naprijed navedene razloge valjalo je pobijanu prvostupanjsku presudu u cijelosti potvrditi temeljem odredbe čl.368. Zakona o parničnom postupku.

Viktorija Lovrić

Summary

SUBROGATED INSURER'S CLAIM AGAINST THE CARRIER

Stealing of cargo is not an unforeseeable event to the carrier, especially during war. If the insurer is subrogated to all rights of the assured, the circumstance that the carrier transferred the charge of transport to a third party does not exculpate him in respect of his liability against the insurer.